

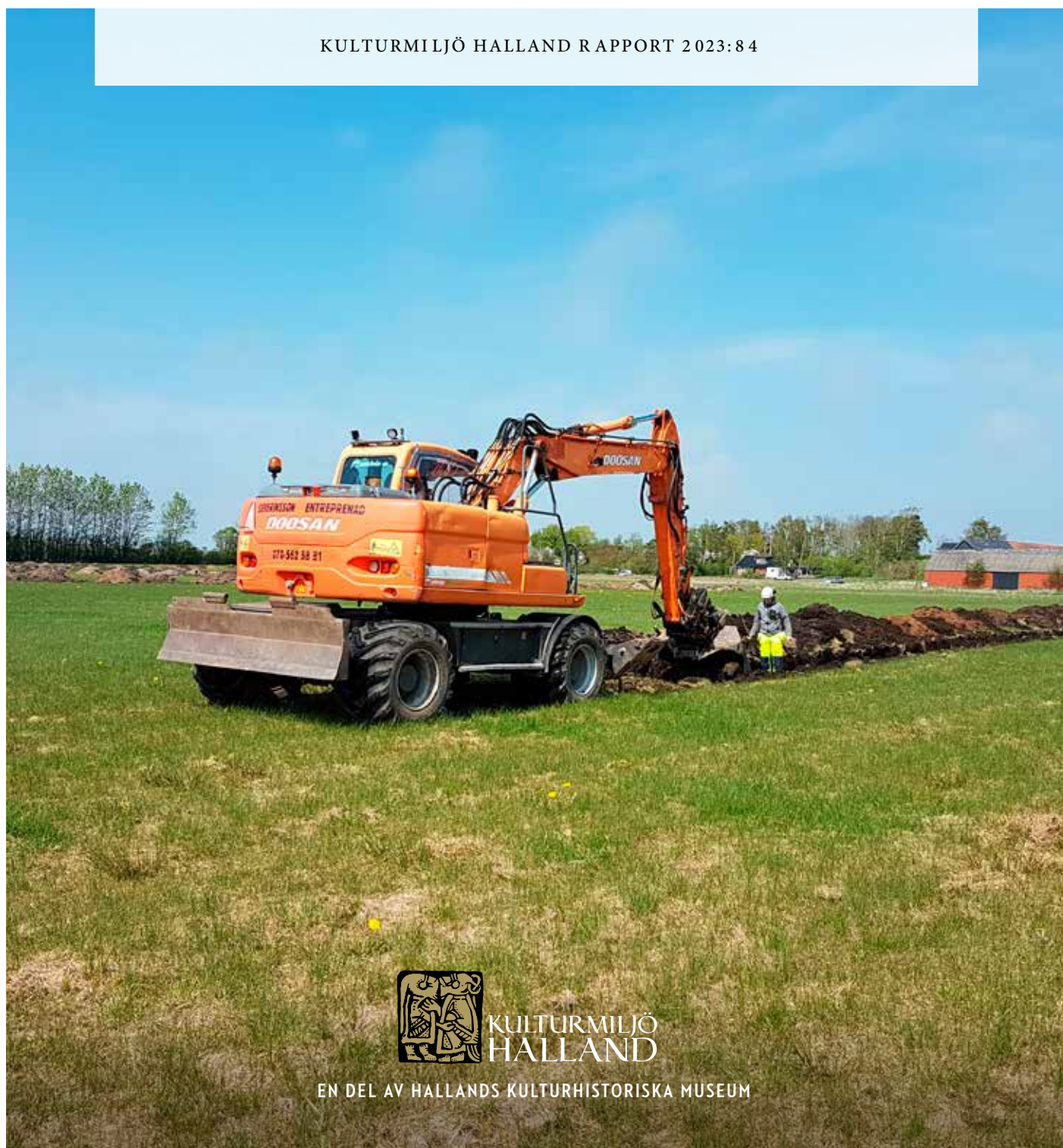
ARKEOLOGISK UTREDNING 2021

Johan Klange

GULLBRANNA CAMPING

Halland, Halmstads kommun, Eldsberga socken

KULTURMILJÖ HALLAND RAPPORT 2023:84

KULTURMILJÖ
HALLAND

EN DEL AV HALLANDS KULTURHISTORISKA MUSEUM

Stiftelsen Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2023

Arkeologisk utredning 2021

Bild framsida: Upptagning av schakt 3 inom utredningsområdet. Foto från söder av Patrik Hallberg.

Form och layout: Kulturmiljö Halland

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet

Ärende nr ms2006/02316.

Figur 1. Utredningsområdet markerat på fastighetskartan. Skala 1:25 000.

SAMMANFATTNING

Under maj 2021 utförde Kulturmiljö Halland en arkeologisk utredning inom fastigheten Gullbranna 6:1 inför en planerad utvidgning av Gullbranna camping i Halmstads kommun. Utredningen innefattade dels en arkiv- och kartstudie samt dels fältarbete i form av sökschaktning. Varken lämningar eller fynd påträffades inom utredningsområdet.

BAKGRUND

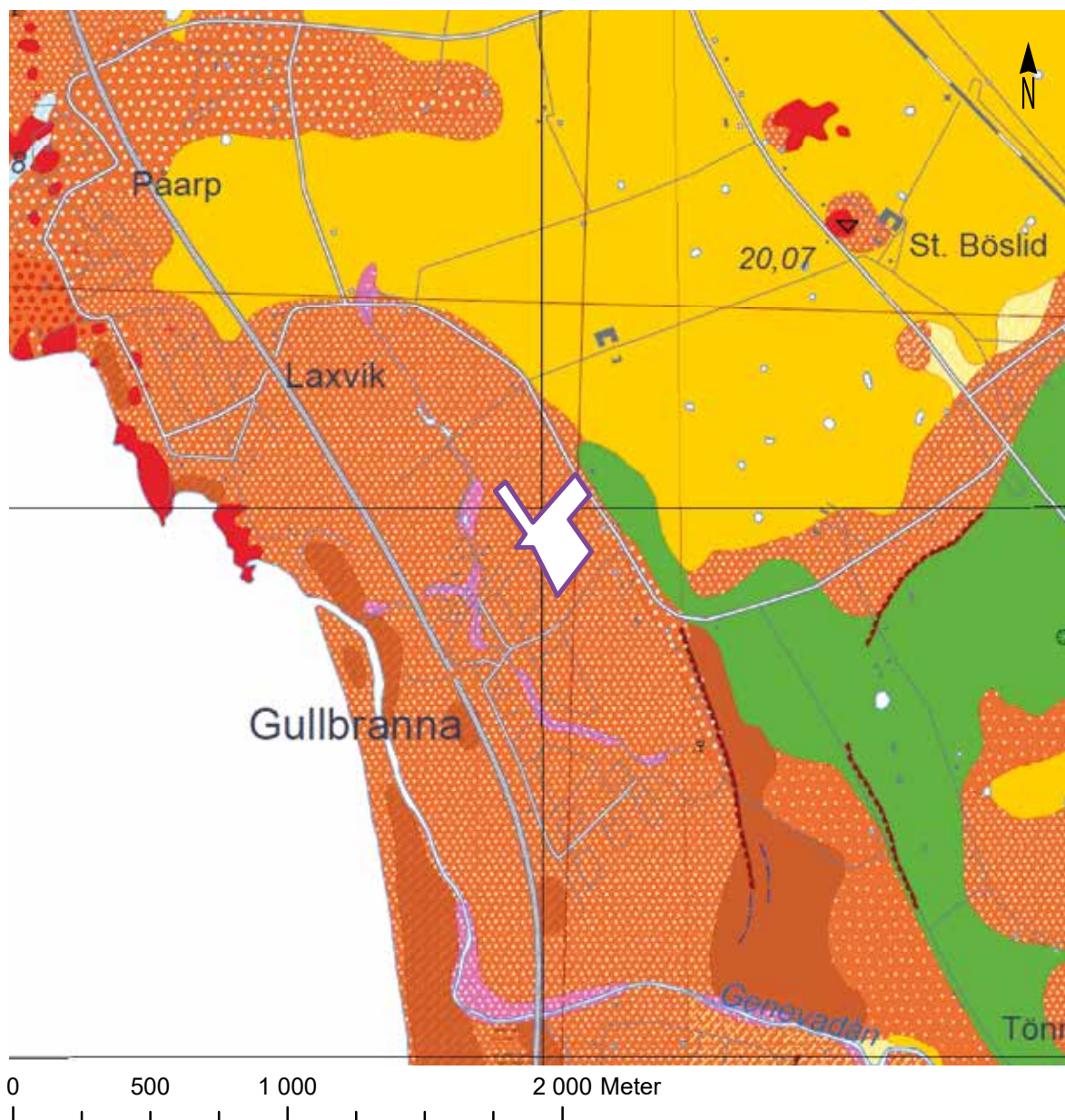
Med anledning av att Gullbrannagården AB ämnar detaljplanelägga fastigheten Gullbranna 6:1 i Eldsberga socken, Halmstads kommun, Hallands län för friluftsliv, camping och tillfällig vistelse, utförde Kulturmiljö Halland under maj 2021 en arkeologisk utredning. Uppdragsgivare var Gullbrannagården AB och utredningen utfördes efter beslut av Länsstyrelsen i Hallands län (Dnr. 431-4881-2020).

Det aktuella utredningsområdet omfattade en yta på 63 000 m² liggande i vad som idag utgörs av vall och campingområde (Figur 1).

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Topografi

Utredningsområdet ligger i ett flackt kustnära läge på sandjordar i den södra delen av Halmstads kommun på mellan sju och nio meter över havet (Figur 2). Väster om utredningsområdet ligger Genevadsåns utlopp i Laholmsbukten vid Laxvik som förbinds med Gullbranna via en mindre bäck. Öster om utredningsområdet löper två postglaciala strandvallar. Den äldre av dessa ligger en kilometer öster om utredningsområdet och tillkom cirka 11000 f.Kr. Strandvallens uppkomst gjorde att Eldsbergaåsen fick sin avslutning

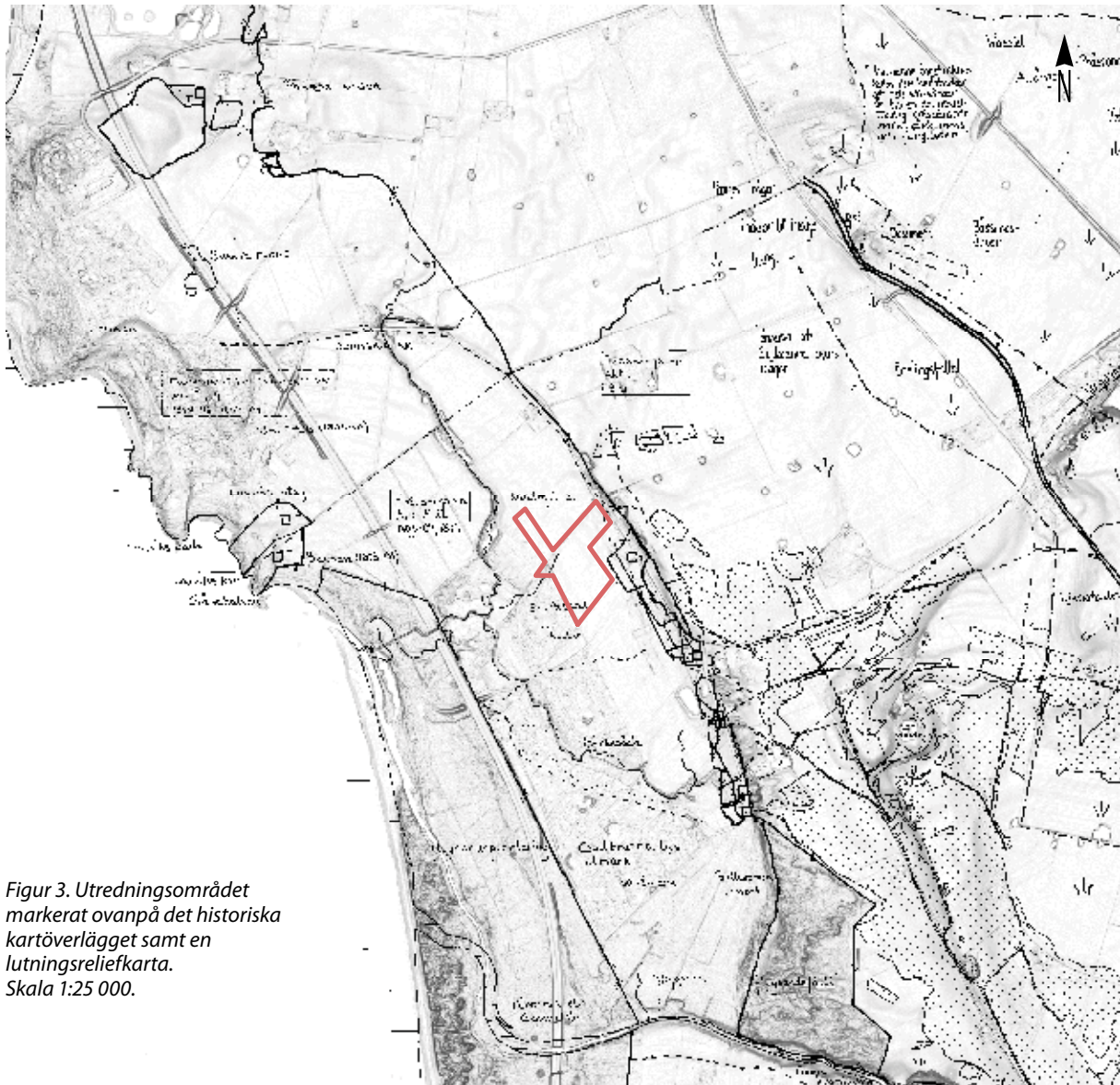
Figur 2. Utredningsområdet markerat ovanpå Jordartskartan (SGU), skala 1:25 000.

mot havet. Direkt öster om utredningsområdet tillkom därtill cirka 6000 f.Kr. ytterligare en strandvall som utgör en del av den så kallade Littorinavallen vilken uppkom då havsnivån höjde sig till sju meter över dagens havsnivå. Höjningen av havsnivån gjorde att den ursprungliga marknivån idag är täckt med tjocka lager av sand och lera. Förutom havets förändring av landskapet har även flygsand påverkat området under historisk tid vilket kan ses i längs Littorinavallen sydost om utredningsområdet.

Ortnamn och historiska kartor

Det äldsta belägget för Gullbranna by är från 1408 då det benämns som Guldbbrynde. Förledet i namnet är tolkat som betydande Gull eller guld och slutledet som betydande en göl eller en källa vilket skulle kunna referera till en närbelägen våtmark. 1646 utgjordes byn av ett helt skattehemman, ett helt och ett halvt frälsehemman (Sahlgren 1948, 85).

På 1651 års karta benämns Gullbranna som Gullbranstorp och utgjordes av två ensamliggande hemman. En laga skifteskarta upprättades för Gullbranna by 1850

Figur 3. Utredningsområdet markerat ovanpå det historiska kartöverlägget samt en lutningsreliefkarta. Skala 1:25 000.

(Figur 3). Kartan visar på att byn hade expanderat till att utgöras av sju bebyggelseenheter som var placerade i ett band utmed en nordsydlig väg som löpte nedanför Littorinavallen. Ytterligare en bebyggelseenhet kan på kartan ses liggande vid Laxvik där byns insamlingsplats för tång låg. Byns åkermark låg i anslutning till bebyggelsen och i det skyddade läget mellan de två strandvallarna öster därom. Utredningsområdet ligger inom det som kartan visar som byns utmark vilken utgjordes av ängs och betesmark. Till sist visar förekomsten av flygsandsplanteringar på kartan att flygsand troligen var ett betydande problem för jordbruket i området.

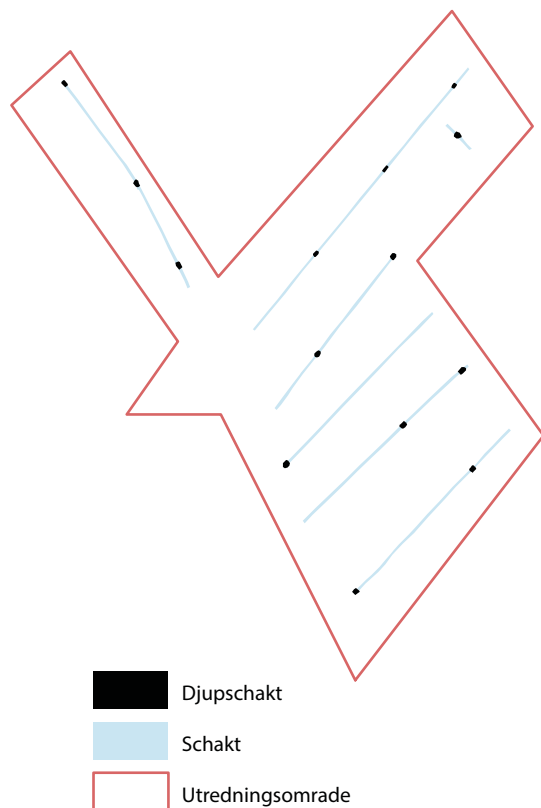
Fornlämningsmiljö

Fornlämningsmiljön i närområdet kring utredningsområdet visar främst på lämningar från stenålder i form av lösfynd och boplatser samt från bronsålder i form av högar (Figur 4). Flertalet av stenåldersboplatserna påträffades vid inventeringar av åkermarken under 1980-talet och representerar främst indikationer på boplatser i form av slagen flinta. I närområdet har dessa främst påträffats i ett band mellan de två strandvallarna men söder om utredningsområdet har en boplatz (Eldsberga 120:1/L1997:2157) delundersökts i samband med ett vägbygge som visade på förekomsten av strandnära lokaler under både tidigmesoliti-

kum och tidigneolitikum. Norr om utredningsområdet har även ett skaft till en senneolitisk flintdolk påträffats (Eldsberga 110:1/L1997:2294). Under yngre bronsålder anlades vidare högar längs Eldsbergaåsens rygg. Koncentrationen av högar är en av de största i Södra Halland men i dagsläget har inga boplatser från perioden påträffats i närområdet. Från äldre järnålder finns till sist ett av Hallands största gravfält bevarat vid Påarp norr om utredningsområdet.

Syftet med den arkeologiska utredningen var enligt Länsstyrelsens specifikation att ta reda på om fornlämningar berörs av det planerade arbetsföretaget och preliminärt avgränsa eventuella nyupptäckta fornlämningar inom utredningsområdet. Resultaten från utredningen skulle kunna användas vid Länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning och utgöra underlag inför eventuella kommande arkeologiska åtgärder. Resultaten skulle också kunna användas som underlag i företagarens planering.

Utredningen genomfördes under två fältarbetsdagar den 11 till 12 maj 2021 av två arkeologer med hjälp av en 15 tons hjulburen grävmaskin. Sammanlagt upptogs sju schakt med enkel skopbredd genom utredningsområdet med en sammanlagd schaktyta på 1555 m², vilket motsvarade 2,5% av utredningsområdets totala yta (Figur 5). Med syfte att undersöka om äldre markhorisonter kunde påträffas grävdes därtill 14 korta djupschakt inom de befintliga schakten ned till en nivå mellan 2 och 4,5 meters djup. Djupschaktningen avslutades på nivåer där inträngning av grundvatten omöjliggjorde fortsatt schaktning. Inom de upptagna djupschakten påträffades varken indikationer på äldre marktytor eller torvlager. De upptagna schakten mättes in med en NRTK GPS, fotograferades och beskrevs skriftligen vartefter dokumentationen registrerades i dokumentationssystemet Intrasis.

Figur 5. Schaktplan, skala 1:5000.

RESULTAT OCH ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Den arkeologiska utredningen påträffade inget av antikvariskt intresse vilket gör att Kulturmiljö Halland inte anser det föreligga ett behov av vidare arkeologiska insatser inom utredningsområdet.

REFERENSER

Litteratur

Sahlgren, J. 1948. *Ortnamnen i Hallands län: Del 1: Bebyggelsenamnen i södra Halland*. Uppsala.

Arkiv

KMR/FMIS (RAÄ nr.)- Fornsök

SGU- Sveriges Geologiska Undersökning, kartgenerator.

Historiskt kartmaterial

Krigsarkivet

1651-1652. *Special Landkort och Geographisk Afrittingh öffuer Hallandh med des Situation och Beskaffenheet*. Kertil Claeson Felterus. Halland, generalkartor, K0002996_00001.

Lantmäterimyndigheternas arkiv 1850. *Laga skifte*. Halland, Halmstad kommun, 13-eld-22.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr:	431-4881-2020
Eget dnr:	2020-249
Uppdragsgivare:	Gullbrannagården AB
Utförandetid:	2021-05-11 till 2021-05-12
Personal:	Johan Klange, Patrik Hallberg
Höjdsystem:	RH 2000
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Utredningsområdets yta:	63 000 m ²
Schaktyta:	1555 m ² (2,5%)
Dokumentation:	Samtliga schakt är inmätta digitalt inom ramen för Intrasis Version 3.0 (Eldsberga_2020249U). Allt arkivmaterial förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv, Halmstad.
Bilddokumentation:	Filmnummer 2023-106:1–46.
Fynd:	Inga fynd påträffades vid utredningen
Datering:	Inget av antikvariskt intresse påträffades vid utredningenInnehåll

BILAGOR

Bilaga 1 Schakttabell

Schakt nr	intraaisid	Typ	Längd och bredd (m)	Djup (m)	Undergrund	Påträffade lämningar
1	224	schakt utan indikation	163,6 x 1,6	0,4	gulvit sand	-
1:1	200	djupschakt	4,5 x 2,9	2	grå sand med stenar	-
1:2	208	djupschakt	4,9 x 3,3	1,8	grå sand	-
1:3	218	djupschakt	5 x 3,2	2,1	grå sand	-
2	261	schakt utan indikation	226,4 x 1,6	0,3-0,45	orangerå sand	-
2:1	291	djupschakt	3,8 x 2,8	3	grå sand	-
2:2	301	djupschakt	4,7 x 2,3	1,8	grå sand med stenar	-
2:3	313	djupschakt	4,3 x 2,6	2,45	orange sand	-
3	347	schakt utan indikation	128,2 x 1,6	0,3-0,45	orangerå sand	-
3:1	324	djupschakt	4,5 x 3,3	2,5	rödgrå sand	-
3:2	334	djupschakt	5 x 3,6	3,6	grå lera	-
4	380	schakt utan indikation	21,5 x 1,6	0,45-0,6	orangerå sand	-
4:1	391	djupschakt	4,8 x 4,2	4,2	gråorange grusig sand	-
5	401	schakt utan indikation	140,3 x 1,6	0,4-0,45	gråvit till gulvit sand	-
5:1	419	djupschakt	5 x 3,8	4,2	grå sandig lera	-
6	438	schakt utan indikation	146,7 x 1,6	0,35-0,5	vitgrå till gulvit sand	-
6:1	427	djupschakt	5,5 x 3,6	4	grå sand	-
6:2	468	djupschakt	4,6 x 3,3	4	grå lera	-
7	504	schakt utan indikation	144,5 x 1,6	0,3-0,45	gråvit till grågul sand	-
7:1	480	djupschakt	4 x 3,4	4	brunorange sand	-
7:2	540	djupschakt	3,8 x 3,7	3,5	grå sand med stenar	-

RAPPORTER KULTURMILJÖ HALLAND 2022 OCH 2023

- 2023:19 Lilla kapellet, Tölö kyrkogård, Tillbyggnad och ombyggnad. Antikvarisk medverkan
- 2023:20 Gällareds kyrka, Invändig ombyggnad, tillgänglighet samt flytt av skulpturer, Antikvarisk medverkan
- 2023:21 Trädgården 8, Bebyggelseantikvarisk dokumentation
- 2023:22 Skogstorp 4:171, Hallands län, Skogstorps socken, Skogstorp 4:171, Arkeologisk utredning 2022
- 2023:23 Sankt Nikolaus 19, Halmstad stad, Sankt Nikolaus 19, RAÅ Halmstad 44:1 / L1997:3939, Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2023
- 2023:24 Hamnmagasinet i Varberg, Getakärr 3:131, Varbergs kommun. Antikvarisk förundersökning
- 2023:25 Grimeton - kulturmiljöutredning inför ÖP
- 2023:26 Ysby 21:4 och 5:10, Halland, Laholms kn, Ysby sn, Ysby 21:4 och 5:10, Fornl. L1996:7100, Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
- 2023:27 Norre Katts bastion, Georadarundersökning, Halmstad stad, RAÅ 33:1 (L1997:4018) och RAÅ 44:1 (L1997:3939), Arkeologisk prospekteringsundersökning 2022
- 2023:28 Kungsbacka kyrka, Flyttning av predikstolen, Antikvarisk medverkan
- 2023:29 Snöstorps kyrka, Ny ljudanläggning, Antikvarisk medverkan
- 2023:30 Stafsinge kyrka, Ommålning av fast inredning samt delning av altarringen. Antikvarisk medverkan
- 2023:31 Skrea kyrka, Borttagande och flyttning av bänkar. Antikvarisk medverkan
- 2023:32 Trönninge kyrka, Videoprojektor och filmduk. Antikvarisk medverkan
- 2023:33 Fagereds kyrka, Invändig ombyggnad, Antikvarisk medverkan
- 2023:34 Historiska lämningar i Kv. Smeden 8, Falkenberg stad, Smeden 8, L1997:2181, Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2022
- 2023:35 Fattiggården i Tvååker, Fastarp 3:78, antikvarisk förundersökning
- 2023:36 Mesolitisk boplat och historiska lämningar vid Åtran och Gula villan i Falkenberg Halland, Falkenberg stad, Östra gårdet 38 & Smeden 8, L1997:2181, Arkeologisk schaktövervakning 2022
- 2023:37 Hasslöv 1:24, Laholms kommun, Hallands län, Hasslövs socken, Fornlämning L2020:3341, Arkeologisk förundersökning 2022
- 2023:38 Tullbroskolan, Herting 2:1, Antikvarisk förundersökning
- 2023:39 Öströo säteri, Öströo 1:11, Antikvarisk förundersökning
- 2023:40 Årstads kyrka, byte av värmesystem, antikvarisk medverkan
- 2023:41 Värö kyrka, interiör renovering, antikvarisk medverkan
- 2023:42 Halmstads teater, invändig ombyggnad
- 2023:43 Kulturgravar i Falkenbergs pastorat, åtgärdsprogram
- 2023:44 Små spår av 1700-tal vid Falkenbergshus i samband med schaktningsövervakning Falkenberg, Herting 2:1, L1997:2181, L1997:1567, Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2022
- 2023:45 Resterna efter tre flatmarksgravar från äldre bronsålder sydväst om Snickers hög, Halland, Laholm, Altona 2:1, L1996:5327 och L2022:3809, Arkeologisk förundersökning 2022
- 2023:46 Skogaby kapell, konservering och ommålning av inventarier, antikvarisk medverkan
- 2023:47 Sturegymnasiet. Tillgänglighetsanpassning, antikvarisk förundersökning.
- 2023:48 Båtsmanstorpet nr 152 Hallmans, lagning av stråtak, antikvarisk medverkan
- 2023:49 Söndrums kyrka, utvändig renovering, antikvarisk medverkan
- 2023:50 Östra kyrkogården i Varberg, kulturhistorisk dokumentation och bevarandeplan, uppdatering
- 2023:51 Halmstads rådhus, Antikvarisk förundersökning inför fönsterrenovering
- 2023:52 Runda konsum, Antikvarisk förundersökning
- 2023:53 Återställa kulturvärden på en kyrkogård - Alfshögs kyrkogård
- 2023:54 Arkeologisk förundersökning inom Norra Villmanstrand, Halland, Snöstorps socken, Fyllinge 20:393, L1996:7169/Snöstorp RAÅ 114, L2021:7198, Arkeologisk förundersökning 2022
- 2023:55 Skummeslövs kyrka, Ny ljudanläggning. Antikvarisk medverkan.
- 2023:56 Sankt Clemens kyrka, Laholm, Ny ljudanläggning. Antikvarisk medverkan.
- 2023:57 Arkeologisk utredning vid Skrea Backe 2023, Halland, Skrea socken, Skrea 6:45
- 2023:58 Skummeslövs kyrka, Invändig ändring, Antikvarisk medverkan
- 2023:59 Eftermedeltida markhorisont under Badhusgatan, Halmstad stad, Halmstads kommun, Halmstad 5:13, RAÅ Halmstad 44:1/ L1997:3939, Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2022
- 2023:60 Stadstomt i Kvarteret hästen Kvarteret Hästen laholm, Halland, Laholms stad och kommun, Fastighet Kv. Hästen 1 och 2, Arkeologisk Förundersökning 2023
- 2023:61 Antikvarisk förundersökning och konsekvensanalys av Lejonet 22, Falkenbergs stad
- 2023:62 St. Jörgens kyrkogård, uppdatering av bevarandeplan
- 2023:63 Vattenledning Mellby, Halland, Laholms kommun och socken
- 2023:64 Arkeologisk utredning väster om Falkenberg, Halland, Falkenberg kommun, Stafsinge socken, Fastigheterna Snickaren 10 m. fl. Arkeologisk utredning 2023
- 2023:65 Skottorps slott, diverse renoveringsåtgärder, Antikvarisk medverkan
- 2023:66 Bogserbåten 1, Byggnadsantikvarisk utredning
- 2023:67 Askome kyrka - värmesystem, antikvarisk medverkan
- 2023:68 Gravhög och stensättningar vid Kassakällor, Halland, Halmstad kommun, Holms och Övraby socken, Älvasjö 3:1, L1996:5605 (RAÅ Övraby 25:1), L2019:2289, L2019:2290, L2019:2291 och L1996:7190 (RAÅ Holm 134), Arkeologisk undersökning och förundersökning 2019, Arkeologisk undersökning 2020
- 2023:69 Torpa kyrka, höjning av läktarbarriären, antikvarisk medverkan
- 2023:70 Snöstorps kyrka, glasmonterskåp, antikvarisk medverkan
- 2023:71 Söndrums kyrka, informationsmonitorer, antikvarisk medverkan
- 2023:72 Drängsereds kyrka, Höjning av läktarbarriären, antikvarisk medverkan
- 2023:73 Kinnareds kyrka, Höjning av läktarbarriären, antikvarisk medverkan
- 2023:74 Femsjö kyrka, Höjning av läktarbarriären, antikvarisk medverkan
- 2023:75 Hyltebruks kyrka, Höjning av läktarbarriären, antikvarisk medverkan
- 2023:76 Biskopstorp, Halland, Halmstad kommun, Kvibille socken, Biskopstorp 1:46, 3:1 & 8:1, Arkeologisk utredning 2023
- 2023:77 Knebildstorps gård, Halmstad 1:47, Halmstads kommun, Byggnadsantikvarisk utredning
- 2023:78 Södra Unnaryds kyrka, Hussvampsskada, antikvarisk medverkan
- 2023:79 Kungens trädgård, Halland, Halmstad stad, fastighet Slottet 1, Fornlämning L1997:4933, L1997:4626, L1997:3939, Arkeologisk förundersökning 2023
- 2023:80 Arkeologisk utredning av sex platser i södra Hallands inland, Halland, Laholms kommun, Veinge och Våxtorp socken samt Laholms lfs, Arkeologisk utredning 2020
- 2023:81 Patrikshill, Halland, Halmstad stad, Kvarteret Bagaren 11, L2023:1852, Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2023
- 2023:82 Almedal verksamhetsbyggnad, Halland, Kungsbacka kommun, Frillesås socken, arkeologisk utredning 2021
- 2023:83 Fiberanslutning, Bankgatan i höjd med dess korsning med Köpmansgatan, Halland, Halmstads kommun och stad, Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2021
- 2023:84 Gullbranna camping, Halland, Halmstads kommun, Eldsberga socken, arkeologisk utredning 2021

KULTURMILJÖ
HALLAND

EN DEL AV HALLANDS KULTURHISTORISKA MUSEUM

POSTADRESS: TOLLSGATAN 7 | 302 32 HALMSTAD | TEL: 035-19 26 00

E-POST: KANSLI@MUSEUMHALLAND.SE | HEMSIDA: WWW.MUSEUMHALLAND.SE